

ז' באדר ב' תשע"ו, 17.3.2016

גיליון מס' 501

פרשת ויקרא

החובה להעיד

מאת הרב ד"ר יוסף סלוטניק, מעלה גלבוע

פרשית הקרבנות מהווה הזדמנות ללמוד מה מרכזי בעולם המצוות, ומהווה מדד מסוים לעצמת החטאים והדרך הראויה לכפרה. אנו למדים איזה חטא חמור דיו עד כדי כך שהוא זוקק קרבן, ולעיתים אנו אף יכולים לזהות מתי מעשה הופך חמור יותר. כך אנו למדים שחטאים של מנהיגי ציבור חמורים מחטאות אחד האדם, דבר הרלוונטי מאוד לאירועים שחוונו בשנה האחרונה. אנו למדים שהתורה משתמשת באותו ביטוי של "מעילה" ביחס לגניבה מהמקדש וביחס לגניבה מהזולת, דבר המלמד אותנו על חשיבות הרכוש של האחר.

ברצוני להתמקד בקרבן אחד - התורה מחייבת את ה"וּנְפֹשׁ כִּי תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם לֹא יָגִיד וְנִשְׂא עֹנֹו" (ה,א). אמנם אחד ממוקדי העברה היא העובדה שהיא "שָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים" כלומר לא שינה את עמדתו גם בעקבות הצורך להישבע, אך עיקר העניין הוא העובדה ה"עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע" כלומר הוא יודע על עבירה שנעשתה, ובמקום ללכת להעיד לטובת הנפגע הוא מעדיף להתעלם מהמקרה ולא לעזור. גם כאשר הוא נקרא להעיד ע"י הנפגע הוא מסרב, וגם כאשר משיביעים אותו - הוא עדיין עומד בסירובו להעיד.

דומה וכאן המקרא מטיל אחריות על האדם לנקוט עמדה מול הרשע. אמנם גם במקום אחר כבר הזהירה התורה "לֹא תַעֲמֵד עַל דַּם רֵעֶךָ" (יט,טז), כלומר אל תמנע מלעזור לאדם הזקוק לעזרה פן ימות, אך כאן יש שני שינויים משמעותיים. לא מדובר על הצלה ממות אלא "רק" על עסקי ממון, ולא מדובר על פעילות פיזית בהצלה אלא על עדות. התורה משדרת לנו את חשיבות הפעילות המשפטית בהצלת ממון הזולת ודורשת מאיתנו להיות מעורבים, גם כיחידים, בהצלחת מערכת המשפט להגיע אל הצדק. אדם שאומר - "אין זה ענייני", נחשב חוטא השווה-ערך לטמא הנכנס למקדש.

המדרש בויקרא רבא מדגיש כיוון מחשבתי זה באומרו: ראובן גנב לשמעון ולוי ידע, אמר לו אל תפרסמי ואני אתן לך חצי. למחר נכנסו לבית הכנסת ושמעו קול החזן מכריז "מי גנב לשמעון?" ולוי עומד שם הלא התורה נתנה איפופסין (=דין) והוא עד או ראה או ידע.

אמנם מדרש זה מדגיש את אחריות האדם שאינו גנב כיון שהוא משתף פעולה בשתיקה, אך המדרש מתאר אדם זה כאחד המקבל תמורה עבור שתיקתו. מפשט המקרא המסר חמור אף יותר, גם אדם ששותק רק בגלל שאינו רוצה להעיד הוא כבר חוטא.

התורה מתארת אחריות חברתית זו בהקשר של משפט, אך קצרה הדרך להרחיב אחריות זו לתחומי החיים האחרים גם כן. מפסוקים אלו עולה הדרישה מהאדם לקחת אחריות על כל מה שבהישג ידו רק בגלל סיבה אחת – משום שהוא מסוגל!! שומה עלינו לשאול לא רק מה טוב לנו אלא מה אנחנו מסוגלים לעשות. עלינו לתרום בכל צורה לה אנו מסוגלים ואפילו אם זה מסתכם בסיפור המעשה.

שבת שלום!

הרב ד"ר יוסף סלוניק, תושב מעלה גלבע נשוי לאסתר ואב לחמשה ילדים. יוסף משמש כר"מ בשיבת הקיבוץ הדתי במעלה גלבע ומלמד במדרשת הבנות בעין הנצי"ב

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il
אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il